

Spis treści

Wyposażenie pracowni malarskiej i praktyki warsztatowe

Wstęp	11
Warsztat	21
Mistrz	26
Majstersztyk	30
Czeladnik	34
Uczeń	36
Model	38
Manekin	44
Sztaluga i malarstwo sztalugowe	48
Laska malarska (malsztok, malstok)	52
Paleta	55
Pędzel	58
Karton	64
<i>Bozzetto, modello, ricordo</i>	68
Kopia, replika, pastisz	72
Sygnatura	75

Budowa obrazu i techniki malarskie

Podobrazie	81
Podobrazie: deski	83
Podobrazie: płótno	86
Podobrazie: różne gatunki kamienia	91
Grunt	96
Pulment (bolus)	100
Złoto płatkowe i proszkowe	102
<i>Pastiglia</i> i <i>pastiglia dorata</i>	108
Puncowanie	110
<i>Sgraffito</i>	112
Imprimitura (imprimatura)	114
Podrysowanie	118
Szraflowanie	120
Podmalówka	122
Martwy kolor	124
<i>Verdaccio</i>	128
Rezerwa (<i>a risparmio</i>)	132
Farba	134
Wypełniacz	138
Spoiwo	142
Spoiwo: tempera jajowa	144
Spoiwo: tempera klejowa	150
Spoiwo: olej	154
Farba tiksotropowa	159
<i>Pentimento</i>	162
Przemaalowanie	164
Werniks i galeryjny ton	166
Krosno malarskie: ramiak, blejtram i ślepy blejtram	171
Odwrocie obrazu	176
Rama	180

Pigmenty i barwniki

Pigment	187
Barwnik (pigment lakowy, laka)	190
Żółte: żółcień cynowo-ołowiowa	193
Pigmenty ziemne	196
Pomarańczowe: realgar i aury pigment	199
Zielone: zieleń miedziowa	
i żywiczian miedzi	201
Niebieskie: azuryt	204
Niebieskie: smalta	207
Niebieskie: ultramaryna naturalna	209
Czerwone: cynober i vermilion	212
Czerwone: koszenila amerykańska	216
Czerwone: koszenila polska	
(czerwiec polski)	218
Czerwone: purpura tyryjska	220
Białe: biel ołowiowa	224
Czarne: Vantablack	227

Środki i efekty malarskie

Modelunek światłocieniowy	
(<i>chiaroscuro</i> i <i>cangiante</i>)	233
Tenebryzm (<i>maniera tenebrosa</i>)	236
<i>En grisaille</i> i monochromatyzm	238
<i>Penschilderijen</i>	242
Kontrast	245
Walor	248
Temperatura barwowa	
(kolory ciepłe i zimne)	250
Chromoluminizm, dywizjonizm	
i puentylizm	254
Laserunek	258
Przecierka	260
<i>Alla prima</i> i technika	
„mokre w mokre”	264
Faktura	266
Impast i technika pastoso	270
<i>Non finito</i>	274
<i>Sprezzatura</i>	278
<i>Horror vacui</i>	282
<i>Sfumato</i>	284

Iluzje i tricki optyczne

Perspektywa w malarstwie	289
Perspektywa linearna	296
Perspektywa powietrzna	298
Perspektywa barwna	302
Perspektywa żabia (<i>da sotto in su</i>)	304
Perspektywa z lotu ptaka (ptasia)	308
Skrót perspektywiczny	310
Kwadratura (<i>quadratura</i>)	314
Anamorfoza	318
Kaseta perspektywiczna	322
<i>Trompe l'oeil</i>	326
<i>Cartellino</i>	330
<i>Repoussoir</i>	334
<i>Camera lucida</i>	336
<i>Camera obscura</i>	340
Szkiełko Claude'a	344
Cyklorama i panorama	346

Formy i funkcje dzieł sztuki

<i>Cassone</i> i <i>spalliera</i>	355
Taca porodowa (<i>desco da parto</i>)	358
Obraz ołtarzowy (<i>pala</i>)	362
Nastawa ołtarzowa (<i>retabulum</i>)	364
Poliptyk	367
Dyptyk	371
Tryptyk	376
Predella	380
Tondo	384
<i>Tronie</i>	386
Pendant	389

Rodzaje zniszczeń i konserwacja obrazów

Blaknięcie pigmentów i barwników	393
Przetarcie i przemycie warstw malarskich	395
Spękanie warstw malarskich (krakelura)	397
Retusz	400
Retusz <i>a tratteggio</i>	402
Rekonstrukcja	404
Parkietaż	408
Dublaż	410
Transfer z deski na płótno	412

Badania dzieł sztuki

Atrybucja	417
Fałszerstwo	421
Badania malowideł sztalugowych	424
Dendrochronologia	427
Przekrój warstw malarskich	429
Rentgenogram (RTG)	431
Podczerwień (IR)	435
Ultrafiolet (UV)	438
Indeks haseł	441
Źródła ilustracji	447
Bibliografia	451